

Kim Takar Salatalık Kral'ı

Christine Nöstlinger, Günışığı Kitaplığı,
2003, 157 Sayfa

Türkçeleştiren Selahattin Dilidüzgün, Re-
simleyen Gözde Bitir

(9+)

"Büyükbabam içimiz-
den birinin bu öykü-
yü yazması gerektiği-
ni söyledi. Büyükbaba-
mam haklı. Martina,
yazarım dedi; ama
şimdiye değin yaptığı
tek şey bir paket pem-
be kağıt ile yeşil
renkli bir daktilo şeri-
di almak oldu. Yaz-

maya henüz başlamadığını, çünkü bu
öykü için plan yapmanın çok güç olduğunu
söylüyor. Dilbilgisi öğretmeninin dedi-
ğine göre, doğru planlama her şeyi belirli-
yormuş. Plan mılan umurumda değil be-
nim! Ayağım alçıda olduğu için yüzmeye
gidemeyeceğime göre, ben de yazmaya
başlıyorum işte" diyen Wolfgang Hogel-
man, Salatalık Kralı'nın öyküsünü başlı-
yor anlatmaya...

12 yaşındaki Wolfgang, annesi, babası,
büyükbabası ve iki kardeşiyle birlikte
bahçeli bir evde yaşıyor. Her şey bir pa-
zar günü kahvaltı yaparlarken, annesinin
titreyerek mutfaktan çıkmasıyla başlıyor.
Korkudan dili tutulan anne sorulara ce-
vap veremeyince aile neler olduğunu an-
lamak için hep birlikte mutfaka doğru gi-
diyor.

"Hepimiz mutfaka ağızımız açık bakakal-
dık. Arkamızdan gelen babam da. Mutfak
masasının üstünde, aşağı yukarı yarım
metre boyunda biri oturuyordu. Şayet göz-
leri, burnu, ağzı, kolları ve bacakları ol-
masa, insan onu rahatlıkla büyük ve kalın
bir salatalık ya da orta büyüklükte ince
bir kabak sanabilirdi. Başında bir taç var-
dı. Hem de altın ve çevresi değerli kırmızı
taşlarla süslü bir taç. Ellerinde beyaz eldi-
venler vardı ve ayak tırnakları da kırmızı
ojeliydi. Bu taçlı-kabak-salatalık-şey bize
doğru hafifçe eğildikten sonra, incecik ba-
caklarını üst üste attı ve kalın sesiyle 'Bi-
zim adım İkinci Kral Kumi-Ori; Treppelid-
lerden!' diye konuştu" (S.16).

Aile, daha sonra bu Salatalık Kralı'nın
evlerinin alt katındaki kilerden geldiğini,
Kral'ın orada hizmetkarları, kiler soytarı-
ları ve halkıyla birlikte yaşadığını öğrenir.
Onun yukarı çıkmasının nedeninin bir
halk ayaklanması olduğunu öğrenen aile-
de, Baba Hogelman dışında kimse Sala-
talık Kralı'nı evde istemez. Kendini be-
ğenmiş, ukala, otoriter ve ispiyoncu biri
olan bu Salatalık Kralı'ndan bir an önce
kurtulmak isteyen aile bireyleri ve baba
arasında anlaşmazlık çıkar. Bu arada Sala-
talık Kralı da eve iyice yerleşmekte, aile
bireylerini gözetleyip, zamanı gelince ba-
ba Hogelman'a söylemek üzere deliller
toplamaktadır. Baba Hogelman'ın
Kral'la ortak yönü çoktur. Salatalık Kralı'nı
destekleyerek, ona karşı ayaklanan
halkı yola getirmek için çeşitli planlar ya-
pan Baba Hogelman'ın huyu da gün geç-
tikçe değişmekte, Salatalık Kralı'na ben-
zemektedir. Hogelman Ailesi, baba Ho-
gelman ve Salatalık Kralı'na karşı nasıl
bir oyun oynayacak dersiniz? Aile, Sala-
talık Kralı'ndan kurtulmayı başarabile-
cek mi?..

SIHİRLİ Çocuklar İçin

Hazırlayan: Nilay Yılmaz ♦

Kim Takar Salatalık Kral'ı,
Selahattin Dilidüzgün'ün
nefis çevirisi, Gözde Bi-
tir'in eğlenceli çizimleriyle
bir solukta okunabilecek
fantastik bir öykü. Bu tür
fantastik kurgular, çocuğun
düş gücünü beslerken ona
gerçek yaşama ilişkin dün-
ya bilgileri de verir. Kurgu-
daki 'olağan dışılık', çocu-
ğa gerçekleri başka açılardan
göstererek çözüm yol-
larını buldurma amacını ta-
şır... Kim Takar Salatalık
Kral'ı, otoriter eğitim siste-
mini eleştiren bir başkaldırı
kitabıdır aslında. Ezbercili-
ği, belirlenmiş kalıplar için-
de sorgulamadan düşün-
meyi, çıkar ilişkilerindeki
ikiyüzlülüğü, klasik otori-
ter aile yapısını ve eğitim
sistemini ince ince gözler
önüne serer.

"Huber Erich'lerde her şey
bizimkinden çok farklı.
Erich'in, Yüzme Kulübü'ne,
sinemaya, arkadaşına gidebilmek için her
seferinde izin alması gerekmiyormuş. Ne
isterse yapabileceğini ama bunun olumsuz
yanları da olduğunu söylüyor Erich...
Çünkü annesi de ne isterse yapıyormuş.
Bazen canı yemek yapmak istemiyormuş,
bazen de ütü yapmak. Erich'e de gömleği-
ni bir kez kendi ütülse ellerinin aşınma-
yacağını söylüyormuş... Ancak ne olursa
olsun, Erich'lerin evi çok eğlenceli.
Erich'in odası karman çorman. Kitaplar,
iskambil kağıtları, donlar yerlere atılmış;
bütün bunların arasında da Erich'in okul
eşyası duruyor. Bir duvara mum boyayla
resim yapmış Erich. Odasının kapısında
da büyük harflerle 'Büyüklerin girmesi ya-
saktır' yazılı..." (S.41).

"Annem bizim normal ve doğru dürüst
bir aile olduğumuzu ileri sürdü. 'Hayır ba-
yır, değiliz!' diye bağırmağa başladı Marti-
na birdenbire. 'Biz çok boktan bir aileyiz!
Televizyonda yalnızca babamın istedikleri-
ni izleyebiliriz! Yalnızca babamın istedik-
lerini yiyebiliriz! Yalnızca babamın istedi-
ği şeyleri giyebiliriz! Babam istediği za-
man gülebiliriz!'" (S.81).

"Neden baba imzası istiyor? Eşitlik olan
bir ülkede yaşıyoruz" (S.81).

"...Bunun üzerine sakinleşti annem. Ka-
dınlarla erkekler eşit olduğuna göre baba-
mın yerine o imza atmak istedi. Büyükbaba-
mam da imza atmak istiyordu..." (S.82).

Salatalık Kral'ı, çocukları eğlendirip on-
lara yeni düşünme-sorgulama yolları
açarken, çocuk gerçeklerini görmek iste-
meyen anne babalara ve eğitimcilere de
eşaslı bir toplumsal eleştiri yöneltiyor.
Öykü, 1972 yılının Avusturya'sından yola
çıkılarak yazılmış olsa da, günümüzde
hala değişmeyen bir çok şeyi hatırlatıyor
bizlere. Kim Takar Salatalık Kral'ını
mı??.. Keşke bütün anne babalar, bütün
öğretmenler taksa biraz şu salatalık kralı-
nı...